

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie Zielonej księgi „W kierunku bezpiecznej, zrównoważonej i konkurencyjnej europejskiej sieci energetycznej”

COM(2008) 782 wersja ostateczna/2

(2009/C 306/12)

Dnia 13 listopada 2008 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

„Zielonej księgi W kierunku bezpiecznej, zrównoważonej i konkurencyjnej europejskiej sieci energetycznej”

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 20 maja 2009 r. Sprawozdawcą była Laure BATUT.

Na 454. sesji plenarnej w dniach 10–11 czerwca 2009 r. (posiedzenie z 11 czerwca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 124 do 1 – 4 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

W odpowiedzi na pytania postawione przez Komisję w zielonej księdze EKES formułuje następujące uwagi:

W odniesieniu do polityki sieciowej:

1.1 Jeżeli chodzi o przeszkody i szczeble działania: zharmonizowane i podlegające demokratycznej kontroli procedury umożliwiłyby zwiększenie przejrzystości stosunków międzynarodowych, decyzji zapadających w UE, rynków, ustalania cen oraz zysków operatorów (organów regulacyjnych i operatorów sieci). Konieczne jest uwzględnienie opinii mieszkańców terenów, których dotyczy rozwój sieci, oraz informowanie konsumentów.

1.2 Jeżeli chodzi o spory: państwa członkowskie powinny zachować swobodę wyboru źródeł energii. Komisja może odgrywać rolę koordynacyjną, uwzględniając wymogi obywateli związane z dostawami energii i zagospodarowaniem przestrzeni. Należy szczególnie określić rolę sieci operatorów systemów (ENTSO-E) i agencji regulacyjnej (ACER) ⁽¹⁾, a także moc prawną ich decyzji i ich zaskarżalność.

1.3 Jeżeli chodzi o badania i demonstracje: należy ocenić, jaka część finansowania przeznaczona jest na badania i demonstracje – część ta może zostać jedynie zwiększona. Badania i demonstracje sprzyjają wydajności sieci, ich konserwacji i trwałości oraz efektywności energetycznej, która może spowodować rozluźnienie zależności i wprowadzić UE w nową erę energetyczną.

1.4 Jeżeli chodzi o najważniejsze działanie: nie tracąc nigdy z oczu dobra konsumenta końcowego, należy doprowadzić do ukończenia tworzenia sieci i opracować wspólne wytyczne strategiczne oraz przepisy ustanawiające ramy rynku,

zidentyfikować niedoskonałości przepisów i zaradzić im, tak aby zapewnić przesył energii w całej UE, zwiększyć bezpieczeństwo dostaw i składowania, określić wyraźnie uprawnienia i zakres odpowiedzialności. Ogólnemu interesowi służą wydajne sieci, jakość świadczonych usług i wszelkie środki zapewniające powszechność, bezpieczeństwo i ciągłość usług oraz ich przystępną cenę.

1.5 Jeżeli chodzi o stosunki z krajami trzecimi: EKES wzywa do tego, aby UE zajmowała na arenie międzynarodowej jednolite stanowisko w dziedzinie energetyki i sieci przesyłowych energii, aby dziedziny te były traktowane jako zintegrowany wymiar unijnej dyplomacji (europejskiej polityki sąsiedztwa) oraz aby została wysunięta propozycja standardów zarządzania w krajach tranzytowych.

Użyteczne wydaje się rozwinięcie dialogu z Turcją. Konieczne jest dokonanie właściwej oceny ryzyka inwestycyjnego w odniesieniu do oczekiwanych korzyści, a także przestrzeganie praw lokalnych pracowników i powiązanie działalności w dziedzinie energetyki z polityką rozwoju. Komitet jest zdania, że energetyka, transport i ochrona środowiska naturalnego tworzą trzyczęściową całość.

W odniesieniu do TEN-E:

1.6 Jeżeli chodzi o podejście, wsparcie i inwestowanie: jedynie na szczeblu wspólnotowym możliwe jest opracowanie całościowej wizji dostaw energii oraz działanie o charakterze transgranicznym. Dyplomacja wspólnotowa jest wsparciem w kontekście lokalnego ryzyka i w odniesieniu do obszarów wpływów innych potęg. Komisja powinna sprecyzować, czy chodzi jej o infrastrukturę, czy dostawy. W przypadku infrastruktury projekty TEN-E są istotne. Powinny one podlegać decyzji publicznej i korzystać z odrębnego finansowania z budżetu UE, na odpowiednim poziomie. Amortyzacja pomocy wspólnotowej zainwestowanej w te sieci nie powinna znaleźć odzwierciedlenia w cenach konsumpcyjnych. Budżety operatorów powinny być przejrzyste. Należy stworzyć możliwości gwarancji wspólnotowych dla inwestorów oraz pożyczek dla operatorów. Należy też wynaleźć nowy sposób publicznego zarządzania inwestycjami w UE.

⁽¹⁾ ENTSO-E: European Network of Transmission System Operators for Electricity; obejmuje 42 operatorów systemów z 34 krajów europejskich.

ACER: Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki, mająca kluczowe znaczenie dla rozwoju wewnętrznego rynku energii elektrycznej i gazu.

1.7 **Jeżeli chodzi o przegląd wytycznych:** EKES wzywa do poprawy wydajności infrastruktury poprzez badania oraz przyswojenie celów przez obywateli i proponuje 1) ustanowienie prawdziwego dialogu społecznego oraz prawdziwego dialogu branżowego, a także 2) przeprowadzenie badań dotyczących możliwości wprowadzenia i wykonalności europejskiej usługi energetycznej świadczonej w interesie ogólnym na rzecz obywateli ⁽²⁾.

1.8 **Jeżeli chodzi o rozszerzenie TEN-E:** tak, powinno być przeprowadzone w przypadku infrastruktury związanej z ropą naftową pod warunkiem, że po dokonaniu analizy sytuacji bieżącej środki pomocy wspólnotowej przeznaczone zostaną dla deficytowych przedsiębiorstw naftowych. Nie, gdy chodzi o CO₂. EKES jest zdania, że rozszerzenie zakresu TEN-E na systemy sekwestracji CO₂ jest przedwczesne, dopóki nie zostały wykazane korzyści transportu CO₂ w sieci ani nieszkodliwość tego transportu; wymaga to szeroko zakrojonej debaty społecznej dotyczącej wyraźnych propozycji, które będą musiały zostać sformułowane w tekście.

1.9 **Jeżeli chodzi o nowe projekty priorytetowe:** podkreślanie niedostatku połączeń jest rzeczą słuszną; EKES popiera połączenie sieci z odnawialnymi źródłami energii, takiej jak ta produkowana przez farmy wiatrowe na Morzu Bałtyckim i Morzu Północnym. W przypadku projektów, które mają trwać do 2050 r., należy dodatkowo przewidzieć połączenie z tworzonymi właśnie źródłami energii (hydroenergetyka morska itp.).

1.10 **Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo dostaw i solidarność:** skuteczna komunikacja i rezultaty w postaci cen detalicznych mogą zapewnić widoczność działań dla obywateli. Zielona księga nie zawiera wyraźnych informacji dotyczących środków zapewniających solidarność między państwami członkowskimi. Zawiera ona natomiast założenie, że wszystkie państwa członkowskie przyczyniają się do przepływu energii wewnątrz UE i tworzą zasoby strategiczne, które mogą udostępnić innym państwom członkowskim w sytuacjach nadzwyczajnych. Państwa powinny bronić wraz z Unią solidarności w dziedzinie energetyki na świecie i przestrzegać w ramach UE zasady interesu ogólnego.

1.11 **Jeżeli chodzi o dodatkowe środki na rzecz zrównoważonej infrastruktury:** zakłada się, że zrównoważona energetyka opiera się na połączeniu z odnawialnymi źródłami energii, nie zostało to jednak udowodnione. W przypadku sieci elektrycznych należy rozważyć kwestię ich modernizacji w związku z problemami strat na liniach przesyłowych, częstotliwości, napięcia, harmonizacji kodeksów w poszczególnych państwach członkowskich, a w przypadku gazu konieczne jest zwiększenie zdolności składowania i bezpieczeństwa obszarów składowania.

Ponadto:

1.12 Sieci TEN-E wymagają wysokiej jakości konserwacji, która z kolei wymaga wysoko wykwalifikowanej siły roboczej. EKES jest zdania, że przestrzeganie strategii lizbońskiej oraz strategii zrównoważonego rozwoju wymaga absolutnie uwzględnienia wymiaru społecznego, który nie występuje w zielonej księdze. W opinii EKES-u należy rozwinąć know-how europejskich specjalistów w dziedzinie sieci, aby utrzymać wysoki poziom wiedzy i zatrudnienie w Europie. Komitet wzywa do utworzenia europejskiego komitetu konsultacyjnego do spraw energii i zmian klimatycznych.

2.13 EKES opowiada się za utworzeniem specjalnego funduszu europejskiego, który stanowiłby konkretną gwarancję solidarności europejskiej dla obywateli. Nieuniknionym następstwem zintegrowanej europejskiej polityki energetycznej musi być opracowanie prawa wspólnotowego dotyczącego odpowiedzialności przedsiębiorstw wobec obywateli. Należy także stosować postanowienia Europejskiej karty praw odbiorców energii.

2. Wstęp

2.1 W opinii Komisji obecny stan sieci energetycznych UE nie pozwala na osiągnięcie ambitnych celów polityki energetycznej (zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii) ani celów „20-20-20” związanych z ochroną klimatu. Konieczne jest uaktualnienie TEN-E i polityki sieciowej. Zielona księga dotyczy przeglądu wytycznych TEN i ich narzędzia finansowania.

2.2 Ostatnio sytuacja stała się bardziej napięta: nowy kryzys gazowy na Wschodzie, kolejny konflikt na Bliskim Wschodzie i światowy kryzys finansowy mogą utrudnić ukończenie TEN-E.

3. Streszczenie zielonej księgi

3.1 Polityka UE w zakresie infrastruktury ukierunkowana jest na osiągnięcie 6 celów regionalnych: stworzenia połączeń międzysystemowych z krajami bałtyckimi, południowo-wschodniego korytarza gazowego, pierścienia śródziemnomorskiego, połączenia elektrycznego środkowych i południowo-wschodnich obszarów UE, realizacji planu działania dotyczącego skroplonego gazu ziemnego (LNG), rozwoju farm wiatrowych na północy UE, międzysystemowych połączeń sieci TEN-E i integracji rynku.

3.2 UE mogłaby wziąć pod uwagę:

- rozwój polityki sieciowej, w tym w zakresie sieci importu energii,
- rozwój bezpieczeństwa dostaw i solidarności między państwami członkowskimi, w szczególności poprzez projekty infrastrukturalne zmierzające do utworzenia prawdziwej europejskiej sieci energetycznej,
- prowadzenie ogólnych badań z korzyścią dla wszystkich i jednocześnie wspieranie konkretnych projektów,
- połączenie z nowymi źródłami energii i zapewnienie włączenia rozwiązań dotyczących zerowej emisji dwutlenku węgla, a także nowych technologii sieciowych,
- zwiększanie środków prywatnych, zmiany w kierunku nowego instrumentu finansowania,

⁽²⁾ Dz.U. C 175 z 28.7.2009, s. 43.

- uzależnienie wsparcia od zbieżności krajowych planów strategicznych z europejskimi projektami priorytetowymi,
- uzasadnienie interwencji sektora publicznego w sytuacji, gdy rynek nie zaspokaja potrzeb,
- działania na rzecz powszechnego odblokowywania procedur administracyjnych.

3.3 Przedmiotowa zielona księga ma na celu promowanie społecznego zrozumienia i solidarności w perspektywie osiągnięcia celów do 2020 r.

4. Uwagi ogólne

4.1 Tytuł i wprowadzenie zielonej księgi wskazywałyby na globalne podejście mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa sieci energetycznych i nadanie im zrównoważonego charakteru. Zamiast tego w księdze skoncentrowano się na ustanowieniu połączeń międzynarodowych, nie proponując sporządzenia analizy sytuacji w zakresie konserwacji, szkoleń i kwalifikacji pracowników czy też w zakresie badań i rozwoju – elementów istotnych z perspektywy bezpieczeństwa i zrównoważonego charakteru sieci.

4.2 Konkurencja jest przedmiotem zainteresowania konsumentów w sytuacji, gdy jest ona środkiem, a nie celem samym w sobie, i gdy pozwala im zaoszczędzić pieniądze, oferując jednocześnie usługi równie niezawodne jak te oferowane przez system monopolistyczny. Prywatne źródła finansowania i nawoływanie do tworzenia partnerstw w celu ukończenia TEN-E to interesujące rozwiązania, zwracają one jednak uwagę na prawdziwą przeszkodę dla rozwoju europejskich zintegrowanych sieci elektrycznych i gazowych, jaką jest brak silnej wspólnotowej woli publicznej, której towarzyszyłyby odpowiednie środki finansowe.

4.3 Zaopatrzenie w energię jest usługą świadczoną w interesie ogólnym; inwestorzy prywatni niechętnie akceptują bardzo długą perspektywę czasową. Rynek nie zapewni zmiany epoki energetycznej, do której wzywa się w pakiecie dotyczącym energii i zmian klimatycznych, jeśli będzie opierać się na dawnych sposobach produkcji i transportu. Komisja, która wzywa do zwiększenia środków prywatnych, może, poprzez działanie bezpośrednio na szczeblu transgranicznym, stworzyć nowy plan ogólny i zaproponować nowy sposób publicznego zarządzania inwestycjami w celu zapewnienia, dzięki sieciom, ciągłości usługi świadczonej w interesie ogólnym, jaką są dostawy energii.

5. Sytuacja w zakresie europejskiej polityki energetycznej

5.1 W opinii EKES-u projekty TEN wymagają tego, by działania wszystkich podmiotów podlegały koordynacji ze strony organu z konieczności scentralizowanego, co stoi w sprzeczności z pożądaną logiką rynku; Komisja powinna potwierdzić cel, jakim jest poszukiwanie optymalnych rozwiązań dotyczących stosunku kosztów i zysków, które

mogłyby przynieść korzyść konsumentom, w przeciwnym wypadku mogą oni zastanawiać się, czemu ma służyć wewnętrzny rynek energii.

Rola agencji ENTSO-E i ACER nie jest jednoznacznie określona w zielonej księdze. Będą one ośrodkami koordynacji, należałoby jednak uniknąć zaangażowania ich w decyzje dotyczące wykorzystania środków publicznych. Troską UE powinno być ponadto zapewnienie ciągłości badań i rozwoju, a to nie może należeć do zakresu odpowiedzialności tych agencji.

6. Uwagi szczegółowe

Sieci

6.1 W wyniku zwiększenia środków sieci umożliwiłyby uruchomienie solidarności energetycznej. Należy zidentyfikować brakujące ogniwa w połączeniach międzysystemowych w UE i skoncentrować wysiłki na tych właśnie brakach. EKES jest zdania, że sukcesy europejskiej polityki sąsiedztwa są gwarancją powodzenia. Komitet zauważa, że w księdze brak jest informacji dotyczących geograficznych granic połączeń, sposobu ich realizacji, organów odpowiedzialnych za utrzymywanie częstotliwości elektrycznej i napięcia elektrycznego, polityki, jaką należy obrać w przypadku awarii części sieci, oraz podziału odpowiedzialności i uprawnień, w tym uprawnień koordynacyjnych Unii.

EKES jest zdania, że w związku z tym, że chodzi o infrastrukturę bardzo rozbudowaną, ustrukturuowaną i o długim okresie przydatności, inwestorzy i obywatele potrzebują w pełni przejrzystych informacji dotyczących perspektyw rynku.

EKES wzywa do tego, aby zostały przeprowadzone badania dotyczące możliwości wprowadzenia i wykonalności europejskiej usługi energetycznej świadczonej w interesie ogólnym na rzecz obywateli, przy zastosowaniu wspólnego podejścia w zakresie cen, podatków, przepisów finansowych związanych z bezpieczeństwem, ciągłości, rozwoju gospodarczego i ochrony klimatu.

6.2 Zrównoważony charakter zostałby zapewniony dzięki połączeniu sieci z odnawialnymi źródłami energii (wiatraki na północy) i transportowi CO₂ do miejsc składowania; w rzeczywistości nie chodzi tu o zrównoważone TEN-E. W przypadku sieci elektrycznych, Komisja powinna poruszyć kwestię modernizacji w związku z problemami strat na liniach przesyłowych, częstotliwości, napięcia, harmonizacji kodeksów w poszczególnych państwach członkowskich oraz rozwoju inteligentnych sieci.

6.3 Mając świadomość, że technika pozwala na sekwestrację CO₂, EKES jest jednocześnie zdania, że rozszerzenie zakresu TEN-E na systemy przesyłowe CO₂ jest przedwczesne. Kwestia ta powinna być wcześniej przedmiotem szeroko zakrojonej debaty społecznej⁽³⁾.

⁽³⁾ Ideałem dla ludzkości byłaby możliwość wykorzystania CO₂ bezpośrednio jako źródła energii, bez konieczności jego fosylizacji – być może badania pozwolą na to pewnego dnia.

Bezpieczeństwo dostaw

6.4 W opinii EKES-u zwiększenie bezpieczeństwa obejmuje dwa szczeble:

- **międzynarodowy:** związany z umowami z krajami trzecimi w dziedzinie inwestycji, które mogą się przyczynić do zwiększenia bezpieczeństwa; propozycja włączenia do TEN-E rurociągów naftowych przyczyniłaby się do zmniejszenia poważnego zagrożenia dla bezpieczeństwa na morzu⁽⁴⁾ i dla ekosystemu, zagrożenia związanego z rosnącym natężeniem transportu ropy naftowej drogą morską, wymaga ona jednak pogłębionych analiz, ponieważ z punktu widzenia obywatela płacenie bogatym przedsiębiorstwom naftowym za instalacje, których rynek by nie przyjął, mogłoby okazać się niebezpieczne dla UE,
- **krajowy:** dotyczący rozwoju odnawialnych źródeł energii, zwiększenia zdolności składowania, bezpieczeństwa fizycznego sieci.

Stosunki międzynarodowe

6.5 Komitet jest zdania, że UE powinna zajmować na arenie międzynarodowej jednolite stanowisko w dziedzinie sieci przesyłowych energii. Wymiar energetyczny powinien być nieodłącznym elementem unijnej dyplomacji i podstawą nowej solidarności politycznej między państwami członkowskimi oraz z krajami objętymi europejską polityką sąsiedztwa. W zielonej księdze mogły zostać zawarte propozycje konkretnych działań w tej dziedzinie.

6.6 Sieci nie powinny stać się przyczyną konfliktów prowadzących do walk zbrojnych ani też do pojawienia się obszarów bezprawia, dotyczącego w szczególności pracowników – przeciwnie, powinny być narzędziem polityki rozwoju. Należy rozwinąć dialog dotyczący energetyki z Turcją, obszarem o strategicznym znaczeniu, a także systematyczne posługiwanie się euro w transakcjach.

Solidarność

6.7 **Solidarność energetyczna ma trzy wymiary:** solidarności między państwami członkowskimi, między obywatelami a UE oraz między operatorami. Zielona księga nie zawiera wyraźnych informacji dotyczących środków zapewniających solidarność między państwami członkowskimi. Zwyczajnie handlowe czy umowne między operatorami nie sprzyjają solidarności między nimi (wymogi akcjonariuszy), podczas gdy powinni oni bronić swojej solidarności w dziedzinie energetyki na świecie. Wszyscy powinni przyczyniać się do przepływu energii wewnątrz UE, akceptując połączenia międzysystemowe i nie stwarzając przeszkód w ich rozwoju. EKES wyraża poparcie dla narzędzi regulacyjnych, które umożliwiłyby w przypadku pilnej potrzeby i w wyniku zbiorowej decyzji oferowanie niewykorzystanej zdolności na rynku (obowiązkowa odsprzedaż na zasadzie „korzystaj lub trać”).

6.8 Kolejnym przejawem solidarności europejskiej mogłoby być uruchomienie specjalnego europejskiego funduszu rezerwowego przeznaczonego na interwencje w sytuacjach nadzwyczaj-

nych w celu zabezpieczenia państw członkowskich i obywateli przez ryzykiem związanym z ośrodkami produkcji, a także z ich położeniem geograficznym i sytuacją geopolityczną.

ENTSO-E i ACER, organy planowania

6.9 W związku z planowaniem TEN-E należy nadać wyraźnie określone uprawnienia ENTSO-E i ACER oraz określić rolę pośredniczącą UE. W zielonej księdze kwestia ta nie jest wystarczająco jasno sformułowana. EKES wyraża ubolewanie z powodu tego, że zadanie większości europejskich organów regulacyjnych przewidziane prawem ogranicza się do ustanowienia rynku opartego na konkurencji, bez odniesień do bezpieczeństwa dostaw, oraz że uprawnienia Komisji nie są jasno określone. Włączenie krajowych organów regulacyjnych nie oznacza jednak utworzenia europejskiego organu regulacyjnego. EKES zastanawia się nad charakterem prawnym tego rodzaju organizacji, zakresem jej uprawnień i kontrolą nad nimi. EKES jest zdania, że jednym z zadań Komisji powinno być zapobieganie sporom przy uruchamianiu sieci, przy jednoczesnym zaangażowaniu władz lokalnych na bardzo wczesnych etapach realizacji projektów TEN-E.

Europejski wymiar interesu ogólnego

6.10 Wymiar ten jest przywoływany w przedmiotowym dokumencie w kontekście uzasadnienia interwencji władz publicznych w przypadku nieprawidłowego funkcjonowania rynku. EKES wyraża ubolewanie z powodu tego, że mimo iż jest to kwestia o zasadniczym znaczeniu, warunki tego wymiaru nie zostały jasno przedstawione.

Finansowanie

6.11 Finansowanie ze strony UE⁽⁵⁾ jest katalizatorem tworzenia nowych projektów. Państwa członkowskie powinny finansować zasadniczą część projektów, a bezpośrednie dotacje mogą być przyznawane na pojedyncze projekty. W przypadku okresu programowania 2007–2013 wspólnotowe wsparcie finansowe jest względnie stałe w porównaniu z poprzednim okresem, czyli maleje przy uwzględnieniu inflacji euro. Komisja proponuje prowadzenie badań ogólnych z korzyścią dla wszystkich.

6.12 **Wydaje się, że nie zostały uwzględnione:** 1) przyszłe zużycie energii, 2) stan sieci i koszty ich konserwacji oraz 3) wpływ nowych technologii (nowe odnawialne źródła energii, nowe sposoby przesyłu – inteligentne sieci – i zużycia energii, efektywność energetyczna).

6.13 Zielona księga zawiera propozycję połączenia istniejących sposobów finansowania ze zwiększeniem wkładu sektora prywatnego. EKES zauważa, że na rynku nie występuje tendencja do inwestowania przynoszącego zyski w nadmiernie długim terminie; opowiada się natomiast za poszukiwaniem innowacyjnych sposobów finansowania projektów strategicznych, pod warunkiem, że nie zwiększy to obciążenia publicznych. Jest jednak zdania, że TEN-E powinny podlegać decyzji publicznej.

⁽⁴⁾ Patrz dokument SEC(2008) 2869.

⁽⁵⁾ Ustanowione rozporządzeniami WE o numerach od 2236/95 do 680/2007 w przypadku bieżącego okresu 2007–2013.

Konkurencyjność sieci

6.14 Komisja przypomina, że sieci TEN-E były „początkowo instrumentem rynku wewnętrznego” zgodnie z założeniem, że „inwestycje będą przeprowadzane przez uczestników rynku, którzy przesuną koszty na konsumentów”. W opinii EKES-u ze względu na to, że UE współfinansuje TEN-E, powinna ona wynaleźć nowy sposób publicznego zarządzania inwestycjami. Amortyzacja kwot publicznych zainwestowanych w te sieci nie powinna znaleźć odzwierciedlenia w cenach konsumpcyjnych.

6.15 W zielonej księdze nie określono, dlaczego nowa sytuacja ma sprzyjać większej konkurencyjności ani w jaki sposób zwiększenie płynności transportu energii miałyby umożliwić zwiększenie konkurencyjności, ani też jak konsumenci mogliby na tym skorzystać. EKES przypomina hipotezę Komisji dotyczącą stworzenia synergii między wszystkimi sieciami transeuropejskimi.

Badania i szkolenie

6.16 Komitet jest zdania, że wysiłki w UE powinny koncentrować się na badaniach, aby zachować sprawność technologiczną w Europie, stanowiącą warunek efektywności energetycznej i transportu energii.

Zatrudnienie

6.17 Ponieważ know-how nie zawsze występuje w krajach, w których zlokalizowane są sieci i połączenia międzysystemowe, EKES pragnąłby mniej rygorystycznego stosowania dyrektywy w sprawie delegowania pracowników. EKES wzywa do utworzenia europejskiego komitetu konsultacyjnego do spraw energii i zmian klimatycznych.

Społeczne zrozumienie i komunikacja

6.18 EKES zaleca naśladowanie Komisji i promowanie społecznego zrozumienia. Wielkie projekty finansowane przez UE powinny mieć na celu poprawę warunków życia obywateli i świadczenie usług o charakterze powszechnym, przy wykorzystaniu technologii umożliwiających zapewnienie możliwie najbardziej przystępnych cen, co nie jest automatyczną konsekwencją działania konkurencyjnego rynku. Co więcej, aby wesprzeć państwa członkowskie w udzielaniu pomocy obywatelom w przypadku nieprzestrzegania zobowiązań lub blokady sieci, europejski fundusz interwencji w sytuacjach nadzwyczajnych umożliwiłby zapewnienie ciągłości usługi pomimo blokady sieci (wskutek działania siły wyższej, wojny, upadłości, wypadków na giełdzie i in.). Można by zbadać kwestię odpowiedzialności operatorów sieci wobec obywateli.

6.19 Organy kontroli i oceny powinny być otwarte na szerszy udział i zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego.

6.20 Aby móc liczyć na solidarność obywateli, należy podjąć konkretne wysiłki wykraczające poza działania komunikacyjne. Przyczyny niezmiennej wrogości obywateli zamieszkujących pobliskie obszary wobec każdego projektu połączeń międzysystemowych⁽⁶⁾ zasługują na uwagę i rozpatrzenie w warunkach przejrzystości.

6.21 EKES jest zdania, że bezpieczeństwo dostaw, solidarność między państwami członkowskimi i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym mogą przyczynić się do ponownego wzrostu gospodarczego.

6.22 Komitet kładzie nacisk na prezentację polityki w dziedzinie energetyki, transportu i ochrony środowiska naturalnego jako trzyczęściowej całości.

Bruksela dnia 11 czerwca 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI

⁽⁶⁾ COM(2006) 846 wersja ostateczna/2, „Plan priorytetowych połączeń międzysieciowych” z dnia 23 lutego 2007 r.